

Straat: Tetterodeweg
Huisnummer: 5
Postcode: 2051 EE
Plaats: Overveen
Buurt: Kweekduin
MIP-nummer: NH-BLOEM-331
Object: villa Berg en Dal
Architect: J.H. Slot
Bouwjaar: 1905

Inleiding

De VILLA naar ontwerp van de architect J.H. Slot is aan de rand van het villapark Kweekduin gelegen. De geaccidenteerde omgeving is zichtbaar in het niveauverschil van de villa aan de straatzijde (één bouwlaag) en aan de achterkant (twee bouwlagen). De architect J.H. Slot is bekend van meer villa's in Bloemendaal en omgeving, maar villa Berg en Dal is wel zijn meest geslaagde vanwege de wijze waarop hij het reliëfverschil heeft overbrugd in het ontwerp alsmede vanwege de persoonlijke, bijzondere detaillering. De architectuurstijl van de villa sluit aan op de pittoreske landshuisstijl zoals die eind negentiende eeuw in zwang kwam, met Engelse en Duitse invloeden. Deze stijl werd verder uitgewerkt begin twintigste eeuw als een Nederlandse variant op de Art Nouveau en de Jugendstil.

Het ontwerp van het villapark Kweekduin is van de hand van de bekende tuin- en landschapsarchitect L.A. Springer uit 1898-1899. In het wegenplan maakt hij optimaal gebruik van het aanwezige duinlandschap, door de straten overwegend noord-zuid te laten verlopen. De opdrachtgever van het in de nabijheid van een station ontwikkelde villapark was de NV Binnenlandsche Exploitiemaatschappij van Onroerende Goederen, dezelfde maatschappij die ook Kinheimpark zou ontwikkelen. De bebouwingsdichtheid van de villa's op deze aantrekkelijke locatie is groter dan in de nabijgelegen villaparken Duin en Daal en het Bloemendaalsche Park.

Omschrijving

De villa op een globaal rechthoekige plattegrond onder een schilddak, is alzijdig ontworpen met de meest representatieve, asymmetrisch ontworpen voorgevel aan de Tetterodeweg. Aan deze zijde wordt de villa gekenmerkt door een gepleisterde gevel boven een gemetselde plint. Aan de zijgevels en de achtergevel is deze bakstenen plint verder uitgewerkt als een volwaardige bouwlaag. Dat sprake is van een nagenoeg rechthoekige plattegrond is niet direct waarneembaar door de diverse aan- en uitbouwen (van het oorspronkelijk ontwerp) die een gevarieerd silhouet opleveren. Het gaat daarbij om een serre-uitbouw op het westen en een steekkap boven een risalerend deel en een torenachtige uitbouw in de rooilijn aan de straatkant. Deze laatste twee uitbouwen zijn onder afzonderlijke kappen, die aantakken op de hoofdkap. De aldus samengestelde kap draagt bij aan het pittoreske karakter van de villa.

Dit karakter is het sterkst aan de voorgevel waar sprake is van eenheid in verscheidenheid. De verscheidenheid wordt bewerkstelligd door de onderling sterk verschillende elementen. De eenheid doordat al deze elementen onder één kap zijn samengebracht. Deze kap is doorgetrokken tot net boven de vensteropeningen rechts in de gevel. Aan de andere kant wordt de lijn van de kap doorgezet in de hellingshoek van de serre-uitbouw. Aan de rechterkant van de voorgevel wordt de kap doorbroken door de torenachtige uitbouw en aan de andere kant door de steekkap. De eenheid wordt in de detaillering bevestigd: een dekking van Tuiles du Nord met pironen op de hoeken. Tussen beide bouwdelen is het ingangsportiek geplaatst, de entree, een brede glasdeur met zijlichten.

De vensters hebben in de bovenlichten een kleinruits roedenverdeling en op de begane grond, de getoogde, gemetselde strekken in het pleisterwerk uitgespaard. Het enkele venster links is breder dan de drie vensters rechts. Bijzonder opmerkelijk is de compositie onder de overkragende steekkap. Het betreft een balkon boven het brede venster in de chaletstijl, op houten bewerkte consoles en met een open balustrade. Op het balkon komt een smalle driezijdig afgeschuinde erker uit met de middendorpel in het midden licht gebogen. De erker is geplaatst tegen de betimmering van de geveltop en ondersteunt een dwarsbalk met daarboven in de vlakvulling kromhouten stijlen.

In de westelijke zijgevel wordt het hoogteverschil aan het oog onttrokken doordat de aangebouwde houten serre vooruitsteekt. De serre kijkt uit op de lager gelegen tuin en ontvangt ruim voldoende daglicht doordat ter plaatse een hap uit het schilddak is genomen. Naast de serre is een balkon op een minder ver uitgebouwd blok. Ten slotte is ook in de kap een klein balkon opgenomen. De ligging op het zuiden van deze gevel is dus ten volle benut. De vensters op de begane grond hebben eenzelfde kleinruits roedenverdeling als de vensters in de voorgevel.

In de achtergevel, waarvan het rechterdeel iets vooruit springt, is sprake van twee complete bouwlagen waarbij het centrale deel van de gevel de dakrand doorbreekt. Bovendien is hier het dakschild minder ver doorgetrokken. Het vooruitspringende geveldeel heeft op de begane grond - in het schoon metselwerk - een tuindeur met zijlichten. De kap boven dit deel is iets verder doorgetrokken dan in het andere geveldeel dat in het centrale deel de daklijst doorbreekt. Dit deel, met het trappenhuis, is plat afgedekt als zelfstandig bouwvolume. Opmerkelijk detail is dat in dit verzelfstandigde deel een venster de grens tussen metselwerk en pleisterwerk doorbreekt. Dit vloeit voort uit de functie, maar is ook vanuit de compositie consequent beredeneerd. In dit geveldeel is eenzelfde tuindeur als in het vooruitspringende geveldeel. De vensters in de achtergevel zijn op dezelfde wijze gedetailleerd als in de voorgevel.

De oostelijke zijgevel heeft het dakschild weer tot vlak boven de vensteropeningen. Omdat ook in deze gevel een deel is vooruit gezet, is ook hier het desbetreffende stuk van het dakschild iets verder doorgezet. In de kap(verdieping) is een dakkapel opgenomen die bestaat uit een reeks geschakelde ramen met kleinruits roedenverdeling. De kap is ter plaatse als het ware opgelicht.

Waardering

De villa uit 1905 naar ontwerp van J.H. Slot is architectuurhistorisch van belang vanwege de kwaliteit van het ontwerp en vanwege de plaats in het oeuvre van de architect. De kwaliteit van het ontwerp is gelegen in de zorgvuldig gecomponeerde hoofdvorm, de verspringende bouwmassa's en de kapvorm en de consequent uitgevoerde detaillering. Bijzonder en mogelijk uniek is de wijze waarop de geveltop met balkon en erker aan de voorzijde is vormgegeven.